

ССРЭ-ний Ленин ордониг В. И. Ленин аттыг күрүне библиотеканын коллективинге

Совет Эвилелинин библиотекаларынын бүгү ажилдакчыларына

Бистия чүртүвүстө номнарды унут каалагачымын, библиотеканын эртең болгаш методиктиг төвү — Ленин аттыг библиотеканын чүс чыл болгаш ою-биял халаштыр ССРЭ-нин В. И. Ленин аттыг күрүне библиотеканын коллективинге, бүгү библиотекалар ажилдакчыларына, оларын кайгамчык дуадакчылары — номун хай-ниги пропагандастеринге Совет Эвилелинин Коммунист партиянын Төп Комитетинин байыры чедирип, чүртүктүн ханымдан амырмендин айтырып тур.

Совет Эвилелинде ном миллион-миллион ажилдакчы чон-парын шынчын чүгү болгаш сүмөдкчий, совет амыктарын айтыкчы болгаш кижиздикчи апар-гал. Ном бүгү азынын болгаш тускай эртеңини кижилерин марксисч-ленини теорияны билгилери-биле чепселеп, ада-чүрттүн болгаш делегей культуразынын эртеңинге, эртеңин болгаш техниканын чедикшилеринге хайдыкшыдып коммунист тургустунун практика-биле төртүтүнүп турар чаз, мурнакчы чүгүлдер мелеер билгилерге оларга дуулап турар.

Библиотеканын чоргааралы болгаш алдары номнар улуска кайы хире калба-биле бараан болуп турары-биле чезе хире чаз номчуучуларын хандып алганы-биле, номга ханды-биз негеделин кайы хире дүргөн хандырунун турары-биз тодораттыр деп В. И. Ленин айтып чорал.

Бистия чүртүвүстө библиотеканын херээ бүгү улустун эрге-ажыктарына, миллион-миллион массаларын

культуразынын болгаш мелееринин өздөздөниң эрге-ажыктарына хире турар. Бистия чүртүвүстө ажилдакчы чоннар халас ажилдакчылар бүгү чартык миллион-ард номнарды дөрт чүс мун чыгым библиотекалар бар. Чезе миллион ажилдакчы оларын номчуучулары болуп турар.

Бо дээрже — төөгүдө эң өндүр чаагай улут культу-ра революциянын, Совет Эвилелинде улус чыры-дышкынын ханымны болгаш калбарышкынын чайынанчак көргүзү-дүр.

СЭП-нин ХХII съездинин дүлзүл алганы комму-нист тургустунун программасы бистия чүртүвү-ска коммунизмин материал-техниктиг баазанын тургу-зарынын, коммунист нийтедэл хандыкчаларын кесирлеттинеринин, чаз кижини кижиздеринин соруг-галарын бүгү тала-биле тодораткан. Төгүдү ол соруг-галарын боттандырунга массаларга билгилерин мога-га-шылга чокка чедирип турар библиотекалар ажил-дакчыларынын, номун бүгү пропагандастеринин ролу үнөсеп четтинмес.

Бүгү библиотеканын ажилдакчылары болгаш энтузиас-чы-хей-нигилдер коммунист нийтедэлди Тө-рөөн чүрткү беринген, кижилерин, мелеердин, бүгү талазы-биле болбазырангай тургустунун кижиз-деринин чаагай херээге библиотекаларын ролун моон сонгаар-даа мога чокка билир дээринге буу-редин СЭП Төп Комитетин илереткен тур.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОММУНИСТИГ ПАРТИЯНЫН ТӨП КОМИТЕДИ.

Сиген кезилдезинге белеткел кошкак

Мал чечин четир хемчээдин-би-леткел алырындал малдан алыр продуктуларын албикшидип улу-биле хамаарыр. Илдег турбуже, Бий-Хем районун ажилдакчылары-ның чамдык улутчулары сиген кезилдезинге хергеаар техниканын белеткелге кошкак сагыш салып турар. Ук район бо чылын нийтедэл-биле 28000 га черин сигенин кезип ажаап алыр, оон иштинде 3633 га черин сигенин сийдестер планннг.

Ам бо хунерде республиканын чамдык ажилдакчылары сиген кезилдезинге кирип эгелеп турар. А Бий-Хемде сиген кезер техниканын септелгези беэни орту кирбөөн: трактор-биле сиген кезер машиналарын чүгүл 36-зы азы 59 хууу, трактор-биле сиген бөдүрер машиналарын 64 хууу белен кылдыр септетинген.

Ук районун ажилдакчылары бо чылын сиген кезилдезинге хергеаар-дык хай чаз техниканын ап турар. Илдег-даа олар оон-биле өмүр-гавайн, бар техниканын бүгү белет-келгезин дарым хемчег алыр чүгү-ла.

Мылдыг таарымча чок байдалын

тургустунуп келгенин чылдаганын бир-ле дугаарында район организа-цияларынын болгаш тус-тус ажил-дакчыларынын улутчуларынын та-лазында улутчуларын кошкатка-нында диле чазыг болбас. Машина-чепсести белеткелеринин график пла-ны ажилдакчыларда чок, септелгенин планын контролдавайн келген.

Ол талазы-биле чүнү-даа дораа болуп турар ажилдакчылар «Ха-дын» колхозу болуп турар. Ук кол-хозта 16 сиген кезер машинанын, 11 сиген бөдүрүктүлдеринин мынчага дээр чангызы-даа белеткелтирмез. Ол ажилдакчынын техника турар те-рехказына иштинде алыр сиген кес-тирер 7 машиназын оон-сигенге ү-леттир берген турбушаан, оларын ам кажан септээр билидмез.

Мылдыг таваар байдал «Өк» сов-хозта баа-ла бар. Совхозтун төвүдө чүгү чангыс-даа машина сиген кезе-риге белен асыр болуп турарын машина, трактор мастеркажынын эргелдечи эш Виткинден айты-ларга: «мында өмүр болза-даа, сал-бырларымыз ол талазы-биле ажил-шагда эгелзеп чүв» деп, бодуладуруп

каар. Инда 4 силос комбайны септел-ге чок турар, резин дугулу 40 ажил-тракторун сиген кезилдезинге бөдүр-леткелзеп, оларын хай кезинин артык кескери чок. Ол ажилдакчы-да сиген болуп тырмыр машиналарын септелгенин чорутуулан.

Чүгүр белеткелтирер кылдыр санап болур ажилдакчы «Искра» колхоз болуп. Инда трактор-биле си-ген кезер 6, алыр сиген кескери 8 машиназын белен. Илдег болза-даа ук ажилдакчыда 3 силос комбайны дыка үрелген туруп турар. Ону кол-хозу боу септээр бе, азы районда «Сельхозтехника» салбарынын мас-теркажына септээр бе дээрин ам-даа шийтирлен шыдаанын чет-пес.

«Сельхозтехника» республика каттыжымшыкынын эдиринге ук районун механизаторларынын кезе-ажилдакчы техниказынын артык кес-кери чок деп, хомулап турарын чептүр. Бо ажилдакчы чөгүмчүлдерин-дан техниканын септелгенин улуу-би-ле хамаарып турар.

Е. КИСЛЯКОВ.

Грузиниң шай тарымчылары че-д чыл пазынын дөртү чылында 160 муң тонна могой шай бүрүзүм алыр дээш демисейип турарлар. Пазынылар шайны массалыг ажаап алышкыны эгелзеп.

Зугдиде бүдүрүлгенин девишээр азы-биле колхоз-совхоз эргелени-ниң ажилдакчылары боттарынын бөдүрер аргаларын санап көргөш, чүрткү 33 муң тонна сорттук шай бүрүзүм бээр деп шийтирлзеп, ол болза пландан 1.730 тонна хей бо-луп турар.

ЧУРУКТА: Интирин дүрмүлгалыг совхоз-фабрикасында шай бүрүлери машина-биле ажаап ап турары.

Фот. Б. СОКОЛОВТУУ. СЭТА-ның фотохрониказы.

Хүлээлге күүсеттинер

Мал ажилынын продуктуларын бөдүрер болгаш күрүнегэ саар хү-лээлгелерин күүседип турарынын дугайында «Искра» колхозтун зоо-техник эш Конгарын илдегилеин Чадана кезде Советтиг сессияга дикнап чуттадыкан.

Хай ажилынын каттышкан брига-далары Халчук-Дүвү, Чал-Орук, Моруктук, Бийшактыг, Кулун-Дү-жер деп черлерге 14.400 ажил ма-лын организастиг чайлаптыкан. 418 баш анык инектерин болгаш 200 баш чыгыл малды Чадана бажында Бестиг-Ажыкче үндүргөн. Колхозтун саар инектеринин 1—2 дугаар сут-бараан фермалары Кулун-Алактаа 3 дугаар фермазы Кара-Арында — эки оштуг черлерде туруп турар. 270 ажил хандарынын эки шинар-дыг чайлаан Чал-Орук бажында кылган. Инда хандарынын кесир-летгези эки болуп турар. Ол мынша чаш малды—анай, дугаранын, бязаларын деңгидеги багай авес.

2—3 дугаар сут-бараан ферма-зында сут саалдазы эки болуп турар. Малдын оларынча болгаш чегмел-гезинче кичээлгенин күнүдүлгөн. Илдегилеин саар инектерин дүкени, эргеп оларалдымшыкын багай авес организастип турар.

Малдын деңгиде кесирлетгези эки чорутуп турарында чартык чылда 46 тонна эт саар хүлээлге-ни хуусаа бетинде күтүсетин. 107 тонна сут саар хүлээлге июнь 20-ге чедир 98,7 тонна кылдыр күтүс-тетин. Хай кылдызынын саалд турарында 16 тонна дүктөн 8,5 тонна дүк сааттыган.

Алдыгын хүлээлгелерин күүс-етип бөдүрүнүп бүтү аргалары тур-густунуп турар.

Х. ДОРЖУ.

Питомник

Танды районун ажилдакчы чөд-чөдөр мрак авесте—3 километр черде питомникте (изы-бүрү мач-тар өстүрер чер) 15 гектара тур-гускан. 1951 чылдан эгелеп олут-тур тааран шалде 24 азы-бүрү үнүштерин өстүрүп турар.

Оларын аразында Тывага чок турган мач, үнүштер баа бар. Чижээ, абрикос, яблонь, груша, яблонь, яблонь, калина, вишня, сирень, клен болгаш оон-даа өскө. Оон анга-да Тывага бар изы-бүрү үнүштер-ни, мачтарын: чыжыргаа, хола-ха-рыган, хусун кады, чодураа, инек-караа, терек, дят, хады, ит-кады болгаш оон-даа өскө үнүштерин ын-да баа тарын олуткан.

Ол питомникке тарып өстүргөн үнүштерин 1962 чылдын апрель, май айларда ону тарып өстүрер дээш кижилерге болгаш организацаларга план бугаар салып тараткан. Улут-Хем, Тес-Хем, Бий-Хем, Барын-Хемик районнар болгаш Кызыл хоорай бо питомниктер тарып олут-тур материалдарын алган.

Питомникте мач өстүрер ажилда 17 кижини составтыг бригада Н. Стру-кованын улутчулары-биле ажиллап турар. Бригаданын кижилеринин иштинде боттарынын ажилында илдегилеин чорутуулан. И. Тру-кованын, Н. Наскова, М. Степанова, Д. Пиченова, Ф. Леонова, В. Анис-мова, чижиктиг кижилер өзүп турар.

А. СУМБА.

Совет култураның байырлары В. И. Ленин аттыг күрүне библиотеканың 100 чыл оюнга тураскааган, ССРЭ-нің Улуг театрына болган байырыг хурал

МОСКВА. (СЭТА). Июль 2-де на-йысладык хай-нигити ССРЭ-нің Улуг театрына ССРЭ-нің В. И. Ленин аттыг күрүне библиотеканы-ның 100 чыл оюн дөдөгелди эрттир-ген. Ол хүн — совет чүртүгү бүгү улустарына совет культуразынын байыралы болуп эркен. Театрын салымга литератарынын, уран чүгү-дүн, эртеңин ажилдакчылары, найысладык ажилдакчы чондарынын төлөөлөкчилери чыгып келген.

Байырыг хуралды өйдөл көх-тезиян даргазы чогаалчы Л. С. Со-болев ажилта.

СЭП Төп секретары Л. Ф. Ильичев ССРЭ-нин В. И. Ленин ат-тыг Ленин ордониг күрүне библио-теказынын коллективинге болгаш Совет Эвилелинин библиотекаларынын бүгү ажилдакчыларына Совет Эви-

линин Коммунист партиязынын Төп Комитетинин байырыг чагазын чыгыларын диктирлгеп адыш чексип турда номчаан.

Библиотеканын ажилдакчылары бол-гаш энтузиасты-хей-ниги комму-нист нийтедэлди Төвүн чүртүгү беринген илдегилер, мелеерди-г, бүгү тала-биле сайзырангай тургустунун кижиздеринге библиотекаларын ролун моон сон-гаар-даа мога чок билир дээринге СЭП-нин Төп Комитетин ботурулун илереткен турар.

ССРЭ-нин Култура министр Е. А. Фурцева ол хүнге халаштыр чүгү чуталаан.

Илдегилер мергежилдин кижилерин улустун мыза Ленин библиотека-зынын дугайында чыгып сөстөрүн чуталааннар. Ол дугайында Ляхчев

аттыг автоавоттун ажилчыны В. К. Теллоу, академик К. И. Серафин, чо-гаалчы Н. С. Тихонов, Рязань өл-дөстүн Семеновск кезде библиоте-казынын эргелдечи А. В. Корню-шова, МКУ-нун студентин Н. А. Со-ловьева олар чүвө чуталаан.

Ленинин библиотеканын лаштыкы өндүктөр: Герман Демократыг Рес-публиканын директор Хорст Кунце, Швейцария Халык библиотеканын директор Уно Виллерс, Кубанын на-ционал библиотеканын директор Марте-Тереса Фрейде олар байыр чедирген.

Ленинин библиотеканын коллек-тивин мурундан оон директору И. П. Кондаков чүвө чуталаан.

Байырыг хуралдын соонда уран чүтүл мастердеринин улут концерти болган.

ЧЕР БОЛГАНДАН

ӨВВР. «Торгалыг» колхозтун Чаз-Суурда мыргада пунктуун таарымчалыг дерип кылган, ын-да күш-ажылдын организастиг баа багай авес. Ишкы үнүш иш-тинде 4050 шыкуну болгаш 5400 ажил хойну кырган. Ажаап ал-дыгын дүк шыкуну бүрүзүм 500 грамм, а хай салымга 2140 грамм онаажып турар.

Эки көргүзүлгелер малчынар-ны баа көргүзүп болур. Үстүүн-чүтүп калган хонун баш бүрүзү 2724 грамм, Санаанын — 2424 грамм, Дамыанын — 2331 грамм дүктү берген. Пункту-да 45 хачыныг агрегат сансаал чок ажилдап турар.

С. Тумат.

ЧӨВН-ХЕМЧИК. «Сүт-Хал» сов-хозтун Бора-Тайга салбарынын малчынары хонуну мыргада-зын дөдөр четкен. Кыргыттынган 7750 ажил хойну арыгалап сор-таан 85 центнер дүгүн күрүнеге дужаалкан.

Ан-Даш болгаш Манчүрер пунк-туларында ажил бо хунерде че-дишкенин чөпүп турар. Бортан күрүнеге 57 центнер ажил дүк кирген.

М. Чартан-Хуна.

БАЙ-ТАЙГА. «Малчын» колхоз-тун Могой-Бүркенде хай кыргы-дазы өрпөйт эгелзеп болза-даа, ажилды шын организастигандан хүн бүрү муң ажил хойну дүгүн ажаап ап турар. Агрегатта 12 кижин бар, оон ылай хай хачылыг эвекелерин баа организастиг.

Иргит-Халзэн машина-биле хүнде-ле 70 ажил хойну кыргы-дып турар. Хертек Бараным, Иргит Делуманын көргүзүлгелери оон баа тудак чок. Хал хачылар-ы кыргыччыларын иштинде хүн бүрү ийи норманын күүсөдөп турар Самба-Сууру, Халарбаа шы-каш мурнакчылар хай. И. Май-ды хай бүрүзүм 3600 грамм, Д. Базыр — 2900 грамм дүктү кырган.

М. Тюрер.

ТАНДЫ. «Коммунисттин хер-ея» колхозтун кыргыда пункту-зунда ажил-иш улам хажыгып турар. М. Нулакавтун башкарга-ны 18 хачылыг агрегаттан алы-да хай чыгылыг 65 кижини 62 организастиг. Бо хунерде 12 муң ажил хойну дүгүн ажаап

алган, а күрүнеге 150 центнер дүктү саткан.

Мыргадазын колхозтун зоотех-ниги О. Сарыгал эш улуттуп турар. Хонуну кыргыдазын чонку хунерде чидирип ченка бурун дөдөр дээш малчынар изы-мак ажилдап турар.

С. Танзын-вол.

Чеди чылдын дөртү чылынын чазын Чөөн-Хемчик районун Ленин аттыг колхозунун тары-мылары ажил-ишч чедикши-нөр-биле доосканын. Таваарга-лаарга нийтедэл-биле план буга-ар тарыда чөгүрү 3300 га шөл-дүк кыргыда 800 ганы немей та-раан. Оон иштинде мал культу-ра изыл-тас 2480 га болуп турар.

Бо хунерде Сөсөгө ховуунда, Хараганын ховуда тараларын үнүмү бир дески эки, 20—25 см узуп езе берген.

Июнь 15-тен эгелеп 10 тран-тор чайгы чок ажилдагызын кирипкен. Олар баштайгы 4 хо-нукта 245 ганы 20 сантиметрден чуга авес кылдыр алганнар. Тран-стортер эштер О. Дыгында, ком-сомолчу кыс М. Часкал, хонун-трансторист О. Балтайган, М. Ба-йырт, М. Уйуну-кыс хүн норма-зын үргүлчү бугун чартын кыл-дыр күүсөдөп келгеннар.

Коммунист М. Дамыга улут-тун 7 кижини составтыг механиз-торлар комбайн септелгезинче ки-рипкен. Бо хунерде «С-6» 2 комбайн бурун септеттинген. Кол-хоз баштаар чери септелгези ан-да чаз күштү мөкшөп тургаш июль айда бүгү септелгени доос-кан турар деп шийтир үндүргөн.

О. Арзачаа.

НАА-ХЕМ районун «Тилел-ге» колхозунун Сей-Хемде тургус-кан электростанциязы июнь 25-те ажилдага кирген. Нийтедэл-биле 120 киловатт күчүлүг үш турбиналардан электри төгү кол-хозтун суурунче, мал болгаш хо-вү турлагаларына дамчыг берген.

Н. Срат-вол.

«Чыра-Башы» совхозтун тө-вүндө чаз уруглар илдегиле ажил-

тыган. Ол сөс өрзөлдөргү, олар-ны иштинде эң-не улуг, дөдөгү улауу хай өрзөлдөр. Ол ышкын, вараа, даштын ойнар сады-гаш, чайгырын чер баа ышкын-гар, Асияде изы-бүрү ойнавар-тар хай. Чаз өлөшүн хандырыл-гашкыны таарымчалыг ажилчы-нар үнөсөп турарлар.

Яслинин эргелдечи В. Гарма-нова болгаш кижиздикчилер В. Аржаалай, Р. Сандамы олар-ның чүтүлүгү ажилдап турарын демдөлгөзү чүгүл. Ылаңгы В. Аржаалай мурунда шкелалар-га кижиздикчилеп ажилдап чо-раан болгаш уруглар-биле ажил-га элзеп мергежилдиг.

О. УНДЕЗИН.

ЧАДАНА. Чөөн-Хемчик район-да «Искра» колхозтун малчы-нары хай кыргыдазын органи-застиг чорудуп турар. Июль 1-ге чедир 8650 ажил хойну дүгүн ажаап алган, оон хай кезин элентри агрегатка кыргыткан.

Колхоз күрүнеге 230 центнер дүк белеткээр хүлээлгелг. А чартын чылда 131 центнер ажил дүктү саткан. Төвүн чүрткү улам-на хай болгаш эки шынар-лыг дүктү белеткелгезин ажил-иш организастиг улажып турар.

Хүр чыл ашкан малдын про-дуктулуу бедик болуу-ла шын. Монгуш Ламакалтын кадарганы 580 баш анык ирттеринин би-рээ-ле 2600 грамм дүктү кыргы-ткан. Ол ышкын Иргит Лагаа-ны кыргыткан дүгү 440 хонуну баш бүрүзүм 2300 грамм онаажыган. Мылдыг бедик көргү-зүлгелери илереткен малчынар хай.

СЭП Төп Комитетинин март Пленумунун шийтирени боттан-дырышкан, «Искраның» мал-чынары дүгүнүздөн бөгүн, а эртен оон-даа бедик көргүзүлгел-риг бөдүрүмгө бөдүрелдиг ажил-дап турар. Колхоз чартын чылда күрүнеге 460 центнер эт саар тургаш, херек кырында 570 цент-нерин кириген, ол ышкын сүт саарынын алы айларда планы 104 хуу күүсөттинген.

ШАПТЫКТАРЫН УЗУТКААР

«СУТ-ХӨЛ» СОВХОЗТУН БОРА-ТАЙГА САЛБАРЫНДА сут-бараан фермазын ук ажилдакчы сут саал-дазынын талазы-биле дөдө черин эгелзеп турар. Ук ферманын сагас сү-дүн ишкы алыр эгелзеп чедир Ча-данада сут болбазырангай завод-чалаан хевээрин апарып дужаап турган. Ол өйдөн эгелзеп ук завод чайын сут ажил бээр дээш сүтү дөрт хүлээп албас алаарга, ону ферманын бодунга тырткан, ак-сар-каг хүлээп алыр дээш салбарга сар-жаан дужаап эгелзеп.

Инда сут тырттар машина эргич-рер алындын сүтүн сметанын малап шыдаас апарганы илерзеп. Ол берге байдалын дугайын ферма эргелдечи Чаданба эскерип каан хүнүдүн бээр совхозтун дирекция-зынга болгаш кол зоотехник Василь-евке алындып, дарым хемчег алы-рын дилеп келген. Ол негеделин

улутчулар мынчага херекке ал-бан болгаш сүттен алаа чогуур сме-танын оругалыг норманын четпес-теп, улут каражаа таварып ту-руп берген.

Эң бөдүрү саналганы бугаар алырга, июнь 1-ден 20-ге чедир бе-рин чөдөр бугу сагынган сүтүн 4 тонна хирезинде сметана ал-баш болуп турар. Ол дээрже дыка улут котарал-дыр. Бо байдал моон сонгаар-даа хевээр артар чүвө бол-за чүү болуп дөд-дир.

Ч. МОНГУШ.

УЛУТ-ХЕМ РАЙОНУН «ЧӨД-РАА» КОЛХОЗУНУН №1 сут-бараан фермазында тургустунган электро-саалда шөдүлгелерин механикниге Д. Аркачаанын томулган. Ол чаз ажилга анык электрик бергедөст-кингерге таварып турар. Бо кыс-

ча үнүш дүгүзүндө ол дөрт саа-пчынын ол агрегатка ажилдап кылдыр өөрөткен. Чамдык саапчылар ботта-рыны бажылаан инектерин электр-саалдаже кирир хонун чок чоруктар бо ажилга шийтиг болуп турар. Оон ылай агрегатты эки улут инек-терге таарымчалыг болгаш-биле билир экилгил инектерин саарын оон-биле боттандырып берге. Ил-чангыш билир экилгил инектерин саап болур херекселдер-биле ханды-лары чутула.

Амгы үеде ук фермага чайлап чорутууна таарымчалыг, көчүп чо-руу саалда агрегаттынын мотору негеттинип келген. Ол бүгүн колхоз баштаар чери дарый өө-рөткөп киргеп, ол депшигелгил арга-ны илдегилеин алыр бөдүрүм-би-ле дөдөкчир чутула.

Н. ЯЦМАА.

«ШЫННЫ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫН ИЗИ-БИЛЕ

Хемчег алдынгылаан

Бо чылдын май 29-та үнгөн №125 солунга «Техника эргич-чүгүл» деп эгелзеп эштер О. Шюно-ов, И. Лулянин оларын «Тес-Хем» совхозтун машина-трактор паратын-га болгаш хову бригадаларына дүр-гөн практиктиг дуза чедирер маши-на, кукуруза ажаар комбайнаар чо-гун илереткен чагазын парлаттын-ган.

Ажаап азымшык эгелзеп мурун-ду кукуруза ажаар машиналарын, үшкү кварталда дүргөн дуза чедирер машиналыг бөдүрүнүп хемчөөн ап турар бис деп совхоз директору эш О. Чаданба редакцияже медээлзеп.

Бо чылдын июнь 3-те үнгөн №130 солунга амгы үеде Танды райо-ну

да «Тилелге» совхозта чүртүп ту-руп Ондар Намчыл-овдун өскүс уругларынын кижиздиктезинче са-гыш салбазын илереткен чагаа пар-латтынган.

Совхозта партия организацалы-нын секретары эш М. Дамынын редакцияга диктатканы болза: Намчыл-ов дугайында солунда би-життинген чүгүл шын болган. Нам-чыл-овдун партия организацалы-га болгаш СЭП райкомунун бюро-зунга көргөш кезигүн талазы-биле шийгис сагындырган, уругларын бөдүрүн хайгааралыгы алырын хү-лээлдирген.

Бий-Хем района «Өк» совхозтун ажилчы, албан-халкчыларына ай-

нык ажил телевириг оозададып бе-рип турарын илереткен эштер Т. Сат, Т. Байкара оларын чагазын парлат-тынган.

СЭП райкомунун секретары эш Н. Шештин редакцияга диктатканы болза: совхозтун агар сааныга акша-нын башы черинге үзүктелип кирип турганында ажилчынарын ажил телевириг чогуур үезинде оозада-дып берип турганынын фактылары турган.

Солунда бижиттинген чүгүлү ажилчы комитетинге чуталажып кирген. Ажилчынарын ажил теле-вириг моон сонгаар чогуур үезин-де бөдүрүн чүрүмчүлдеринин хемчег-лерин ап турар.

Амурда Комсомольск

Өндүрүлүп турган комсомол бөдүрүн ады-биле хоорайны тудуп алган. Чурукта ол кайгамчыктыг хоорайнын бир бөдүрү—В. И. Ленин аттыг шөлдүн болгаш кудумчунун хевирин.

СЭТА-ның фотохрониказы.

Мөген-Бүрөннің аныяктарында

Мөген-Бүрөн — чегемейин-даа ырақ болса, бистің мадырлыг аныяқ ескениннің хайымнанчақ амыр-ралы-биле дәмей-де долдунуп тұрар. «Малчын» көлөттүн Мөген-Бүрөн мал фермасында ажил кылып шыда-лаар кижилерин өзөөш өзес кезин аныяктар. Олардың иштинде ленин-чи комсомолдун кезигүнери бестің 30 ажы.

Каным-даа ажилдың чедишкени-ниг болуу хамынын мурунунда удуруткулдардан, олардың орга-низация артылынан, бот-тынгыр чорундан дамаажыр дээр-де чеп. Мөген-Бүрөннің комсомол аге ор-ганизациянын муон мурунда Керти-оол деп инициатива чок, оудуны ки-жи удурун турган чөд, оудуны ки-жи кудуубес турган. Комсомолчу-лар аны калааш, оң орунунга кий-лер-биле ажиллап билир, бот-иер-кейжи оол Иргит Чугулт-оолду се-кретарына сотуп алгандан бээр-де комсомолдун организас-массалыг, полит-кижииндегил ажилы эки-жип эгелзөн.

Аныяктарын аразында ам му-рунунда турганын шыдаш ажил кы-лас, аалдар кезип аргалап шаар кижилер чок, шутуу-ла аныяктар көлдөз бугурууге идепкейлиг кижилер турар аларган. Мөген-Бүрөн мал фермасынын чүгө надырлаа-рында бестің 13, саңылаарында — 5, туугулаарында — 3 комсомолчулар ажиллап турар. Көлдөз бугурууге: де мурунчаларын аразында аныяк-тар база өзөөш өзес. Болуна бы-жылаан 255 төртүр хондан, 266 хураганын өстүрүп доруктурган С. Серен-Чимит болган 300 хой-дан 309 хураганын доруктурган ая-раан И. Марбыны мадаа чижек кы-лар чугаалап болур. Эштер Серен-Чимит, Марбы болган эске-даа аныяк малчылар чүгө мал азыраарынын

таалай-биле мурунчалар болуп ту-рар өзес, харын эртем билиг, бедик мергежил дээр демиселдин база муруну олуруунда чоруп турарлар. Олар зоотехниктиг түр курстарын дамчытыр ийикке бот-өөрелдигиниң болган бугурууге практикалыкын агазы-биле малдын чамдык бөдүн азырларын өнөп болурунун тус-кай эртемни чедиң алган ажиллап турарлар.

Сарыма ийен анаа ийекке бо-лаарга чагатынас дөшкүн-даа, сүтү баа шолуут өзес болур түсө болгай. Мынаарга комсомолчу кыс А. Эрес-урут 12 амдик дечен сарыктарын саап өрөтөш, ам хун бурду олар-дан 82 дитр чедир он эки шыны-лыг сүтү саап ап турар. Оон эки Х. Чылак база-ла эки саанчылап, мурунчаларын өнөткөнгө саан-дып турар. Ферманын туугу ажилла-ла аныяк бызаңчылар С. Калыраш, С. Хертек олар удуг нормалын хун-чу-не 120—130 хуу чедир күөс-лөп, шалымчылар болуп келген.

Мынаарга Мөген-Бүрөн аныяктары-нын ажил херөөндө ол дээр көргү-зүлөр анаа-ла боттары чедиң кел-бөөс болбайн аан. Маана аныяк ком-сомол организасиялыкын иштики ажилынын сөзгөн, оон организас-массалыг кемежеринин денеди өскө-ни, салдынган соруалары чедиң алыр дээр кижилер бугуруу медегелди-биле демиселди билар аларган, ажилга планын чорукту турмуучулуп тургусанын биче өзес роаду чү-гаажак ойлаан.

Чыл эгелден бээр бо хунерге чедир аныяктарын нити хураан 5 удаа чымыларын, оларга СЭКП-нин XXII съездинин, март Плену-мун болган ВЛКСМ-нин XIV съез-динин чөгүтүгү шийтирлеринде көдө аныяктар ортузунга ажилды үдөлөш-биле экижидер дугайында

салган соруаларын чедишкенин ботандырырынын кемежерин чү-гаажалып турган. Комсомол орга-низация бөдүнүн кезигүнеринден даандырган ажил-терек дээр хары-салгалыг болурун үргүчү негеп, комсомолчуларын өтөттарын база өй-өйдө ап тургулаан. Комсомол аге организасиялыкын комсомолчу болган кезигүн өзес активтерини күжүн чеп ажиллап, бугу-де массалыг ажилдарын оларын дамчытыр чо-рулу турар аларган.

Мөген-Бүрөнде комсомолдун хура-лени база өзүп турар. Сөмүгү ийи айын иштинде бестің ВЛКСМ-ге үш кижини кирип алган, ам 7 кире мурунчы аныяктар база киреринге белекенип турарлар. Мында ком-сомолдун бугу-де ажилы баш бурун-гаар ажиллап кылган план бураар боттанып турар.

Ирмкы Мөген-Бүрөнде комсомол организасиялыкын ажилыны ВЛКСМ-нин Бай-Тайга райком (се-кретары эш А. Монгуш) доктамаз кичеңгей салып келгенин база де-мелээр херек. Эш Монгуш болган райкомдун өскө-даа ажилдачыла-ры өй-өйдө негеп, ажилга практик-тиг дуаламчыны көргүзүп, аныяк-тар темаларына лекция, илеткед-дерин кылып берип келгенер.

СЭКП ТК-нын март Пленумунун болган ленинчи комсомолдун XIV-ку съездинин шийтирлеринге хей-ау кирген Мөген-Бүрөннің күш-ажылаң аныяктары ам дээр ажил-агыг бугурууге идепкейлиг кам-паныя — дүк кыргылаадына идеп-кейли-биле кижилер турарлар. Бо чугулаа ажилга база-ла эки көргүзү-лөдиг болуулар дээринге чиганып чок.

И. УСПУН-ДОРЖУ.

АТТЕСТАТТАР ХОЛДА

Чоокта чаа республиканың бот-өөрелдигит ортумак школазын 30 ажыг аныяктар ажалдавышаан тургаш доозуп, бышкан билигннн аттес-тадым алгандар.

ЧУРУКТА: бот-өөрелдигит школазын доозукчулар туудугу З. Та-пашева, садит-кооператив училищесинде Хайбан Кызыл, хогжумчу Ю. Мистриков, техник-геолог А. Писецкий (монгул медал-биле дооскан) олар.

Ниитинин эрге-ажыынын камгалалында

Кем-херек үүлгедир чорук бистин чуртувуста, оон иштинде Тыва АССР-де хун келген туудум-ла кызыр-лып турар. Чүгө дээрте, кем-херек үүлгедир чоруктун социалдыг үд-елени бистин социалисттиг чурту-вуста уоттатканын.

Мыналар-даа капитализмниң сал-дыкпас бугуар артышкынынын бир-базы болур кем-херек үүлгедир болган хей-ниитинин чорук-чур-дун үрээр чоруктар ам-даа бар дээр-ин демелдөөн барып болбас. По-литтиктиг билинин чылын калга-рындан коммунизм тургузукчуу совет уластун мурунунга турар чүгү-ла соруаларын медеп билбес азы билирин күзөөс ийи-чангыс кижилер аны-бүрү үүлгедирин, оон иштинде кем-бүрүлүг херектерин кылып турарлар. Чоокту чыларын иштинде кем-херек үүлгедир чорук-ту бистин чуртувуста уоттуктар деп соруаларын партия салып турар.

Бо херге канчар-даа аажок улуг, чугула болган харысгалалыг сору-га. Ону ботандырып милиция, прокуратура болган суд органдары ажилды кыларын партия кире-кезиге, хун өрү дуаламчыныга даянып турган күзөдип шыдаар.

Бистин милицияныс уластук ми-лиция, мынаганш уластун эрге-ажы-ын ол камгалал, социалисттиг өч-түрү, хей-ниитинин чорук-чурдун болган социалисттиг хойлуун камга-лап турар. Мынд болганды милиция ажилдакчымы кижилеринин, хей-ниитинин азы хамаатыларын хуу-зунда эрге-ажыктырын камгалла-лында турган, болуна таварыжы-болуу дег анымдан кортпайн демисе-ленип, чамыкта амы-тынпын-даа өсүүнү турар таварыжалар бар болгулаар. Мынаарга милиция ажил-дакчымын бугу-де ажил-чоруду-газы айым-биле холбашкан дээр болза шын өзес болбайн аан. Оон хей нурутуу оза чөк чок болза-ла, канчар-даа аажок күжөнгөш-киниг болган мергежилдиг, амыр-соксаал чок ажил болуп турар.

Милиция ажилдакчымы дээрте партияга болган чоңа бердинген ки-жи болур. Ол даанган хулаагезинин харысгалалык аны билар, комму-нисттиг тургузушкунун херзеге бо-дунун төлөнтүг салымшыкын ки-рип турар. Бистин милиция ажил-дакчымымы боттарынын ол ху-лаагезинин барыш шутузу аны би-лип, ак-сеткилдиг күзөдип, чоңуну идегалын болган хулаагезин чаа-лап ап турарлар. Уластук милиция-нын мурунунга салдынган соруалар-ларын немендиге туруп, ону че-диншкенин шийтирээр төлө-де, милиция ажилдакчымы ам-даа хейну кылып, шынгымы ажиллаар

дээрин чугаажок. Олар бо талазы-би-де бугу күштерин өдүп турарлар. Комсомолдун XIV съездининге бо-дунун чугаажына эш Н. С. Хумен-туң чугааламы болза: — Милиция-да бистин бугуар мадырлыг кижилерини шыны-ла хей, бистин тө-лөң милдияныс улул, ажилыг болган көчүр берге ажилды күзө-дип турар дээр.

Шак мынд патриоттар бистин республикамын милиция органи-зарында база өзөөш өзес. Болууну ажил-херөөн чаагы соруалга ба-раалгакан шынг кижилеринин би-рөөнүн дугайын мадаа чугаажалып көрөалгакан.

Коммунист Давид Дамбылаевич Кара-Хуна 1956 чылдын де-кабры СЭКП-ниң Тес-Хем райком милиция органига ажилла-ры-биле чоруткан. Райкузеконун милиция салымы эш Кара-Хунаны уластук төлөзгөнгө томулаан. Оон бээр-де алаа бугуар дааскан уласт-окта ол ак-сеткилдиг ажиллап, кем-херек үүлгедир чорукка улур ший-тирлиг демиселди, уластун соци-алисттиг өнүгүзү, хей-ниитинин чур-дун болган хамаатыларын эрге-ажыны камгалап турар.

Милиция органига ажиллап келгенин менне дыка хей чүвени өө-ретти. Мапаа ажиллап турар үөмө оорлар, хулаганнар, маңгысталак илеттер бистин нитилендикке кайы хире хора чедирин турарла-рыл деп чүвени бугула-ла билдим — деп ол чугаалап турар. Милиция ажилдакчымы белең эвезин, баштай-гы уелерде бертелер, четпестер-даа турганын, совет хойлууну хажы-дарлар-биле шийтирлиг демисел-ринге билил-даа, арга-дуржулга-даа четпес турганын ол аскып чугаа-лааш, харын көчү ужурунда ол үө-де уластокка бар турган кем-херек үүлгедирлерин чамыг четче эле-реттиндейн барган деп ол түнөп клар болду.

Болууну хулаагезинин харысга-лазын билишкан, ажилга бар тур-ган четпестерден чогуур түнөлдү кылып турган, бодуун уластукту оон ажилы экижидер дээр кы-зын ажиллап, милиция херзегин мергежилди дуржулгалыг өштерин-ден ол өөренип ап келген. Ол боду билилдерге чүтүлүдү болгандан ажилдын араларын болган мето-дтар кызымаккай өөренип, практик-тиг ажилдын дуржулгалыг чыны

ВЦСПС-ТИН ПРЕЗИДИУМУНДА Совхозтарга ниитинин чөмөнилгезин үлөгөрлиг организастаар дээр

МОСКВА. (СЭТА). ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң «Совхозтарга ниитинин чөмөнилгезин организастаар улам ийи ажилдер талазы-биле кемчелерин дугайында» 1960 чылдың июль 17-де доктаалын ажил-агыг болган профсоюз организасиялар канчар мүссөм турар дуга-йында айтырыгын ВЦСПС-тин Президиуму чоокта чаа чугаалажып көргөн.

Хурага демелеп турганы болза өөдүг чыларын дургузула ол ажил-агыларда столоваларнын саны ийи ажыг катал өскөн. Оларда блюдаларын ассортиментин дыка азы-бүрү аларган. Ажилчыларын бол-ган албан-хаакчыларын хандырамын културазы бөдөн, ниитинин чө-мөнилгезин эки организастан чорук ажилчыларын моон мурунда ба-жын ажилы кылып чоразан өг-бүлелериниң дыка хей кезигүнери совхоз бугуруугезинге кириштеринге дузалаан.

Мынд болза-даа херестин байдалы чамдык черлерде иракта-ла ми-дыг өзес болуп турар. Чамык совхозтарда ниитинин чөмөнилгезин ама-лаа организастаан. Столовалар туудуну талазы-биле онаалалар бурун өзес күзөткенин турар. Россия Федерациясында, Казах ССР-де, Туркмен болган Азербайжан эвеледешкен республикаларда столовалар-ларын тууду онза хоужалар турар. Совхозтар столоваларга көдө ажил-агыг продуктуларын планын бот-чө-биле үлгүлүп берби турар, комму-нал хандырамын болган транспорту халас берби турар таварыжалар хааа өзес, ол чорук ниитинин чөмөнилгезин өртөн уластаттыр турар.

Хулаан алган доктаалыга ВЦСПС болза совхозтарга ниитинин чө-мөнилгезин экижидер талазы-биле эргежок чугула кемчелерин республи-каларын, крайларын болган областтарын кооператив болган көдө ажил-агыг органигары-биле кады аларын профсоюздар чөвүлелеринге хулааткен. Ниитинин контролон күштелдирер болган ону салгыныг бедик културазы дээр, ажилчы коньярын хандырылазында четпестерин чайлаар дээр, чөмөн шынарын экижидер болган оон бот-чө-мөн чиге-дир дээр совхозтарда столоваларын болган бугурутерин ажилын үлөгөрлиг организастаар дээр демиселе улаандарын профсоюз организасияларына дааскан.

ны-биле шутузу илереттинген.

Мурунда кем-херек үүлгедеш херзег эрттирген кижилерин бол-ган боттарынын билигннн четпез-биле, чүвени хандыр болзазы-биле частыгып кылып чорук кижилерин эдип-чалап, шын өрүккө киреринин талазы-биле улуг ажилдарын эш Кара-Хуна кылып турар. Чижээ, мурунунда мал оорлаш ийи катан шийтиртин чордан хамааты О. херзег өртөөрлер чанып келген. Ара-галаш аргачан чорук кылап. Оон даартазында уластук төлөзгө ону кеңдирген, оон-биле ханы болган шынгыг бөдөнүн кылган. Хамааты О. бодуну бугурууну ханын-биле минип, «шуту-да алап чорук ки-жи-дир мен, хоон соңгар чынд чү-ре кылбас мен» деп сөзү берген. Ам ол хамааты бугурууге эки ажиллап, хей-ниитинин чурдун үрээрлерге улур карып болу илеп-кейлиг демиселди турар аларган.

Давид Дамбылаевич Кара-Ху-наны бодуну алаан-хулаагезин ак-сеткилдиг оон күзөдип келгени дээр республиканын Иштики херектер ми-нистерствоу кат улаа шапкан мактаан, ол «Милициянын тергенин» деп херек демдө-биле шапканга болган министерствоуну хулаагези сабыраанда кириткен.

Даандырган бугу ажил-херзег бо-дуну белең үлөгөр билер эш Кара-Ху-на шыкан бистин уластук милиция-ныстын шыгды ажилдакчылыгыга совет улаус четтардыс деп хулаа-гези чугаалап турарлар.

Кем-херек үүлгедир чорукту бол-дурбас талазы-биле баш улур кем-челерин хей-ниитинин дамчытыр калба-биле ол организастап турар. Оон уластукта 71 дружиниктериг 4 эки-тура дружиналары тургус-туган. Оларын иштинде «Аз-Эрик» коопозта эш Д. Лахов коомалдаан дружина эң эки ажиллап, хей-ни-итинин чурдун үрээрлер-биле илеп-кейлиг демиселди турар. Ол дру-жиналар кем-херек үүлгедирлерин чайлаадында болган илеретинге база дузалап турарлар. Чүгө 1962 чылда бестің мал оорлар дээр ийи орадажышкынынын эш Кара-Ху-на хей-ниитинин дулазы-биле баш улур чайлаткан. Ол шыкан, эртен чылда ол уластокка болгулаан эдөөн каш кем-бүрүлүг үүлгедирлер, бо чылдын бирги чартында болгулаан шыгды таварыжалар база-ла хей-ниитинин киржилгези-биле, эш Ка-ра-Хунанын кызымаккай ажилда-

Чурукта: Д. Д. Кара-Хуна.

Аңаа каттыжар мен

Школа директорларын удуру-газынын стили экижидер сорула-биле үр уелин дургузула башкал-кап келген дыка хей эң-өөрлер дирек-торларын сонуудалып балылар дугайында «Учительская газета» со-лунга боттарынын саан-аңаларын кирип келгенер. Нелогика пар-лаалыг ону калба-биле илеттердин турар. Бо чаа солун саанга чамдык ботандырыны кириренин күзөп турар мен.

Школа директору — чүгө өө-реничилерин директору өзес, а ол бугу коллективтин политиктиг, ажил-агыгын удуруткулуп болур. Мынаганш школа директорларынын харысгалалыг болган хулаагези чоңуну мурунунга көчүрүт улуг. Бистин республикамын школарын бот-чө-биле удуруткулуп районо бол-ган Чырдыкышкын министерство-зундан томулап келген болгай.

Школа директорларын мынар томулаар чоруктан чайлаш, демо-краттыг система-биле сонугалдыг бадылар деп саал директорларын харысгалалыг беддеринге, кол-лективтиг бот эргелдиге улагуура-рында, партиянык болган куруенин школа дугайында салып турар со-ругаларын шын шийтирлээринге, школарга өөредилге кижиндиге-лиг ажилдарын улам-ла экижидер-ге ол дузалаар деп билип турар мен.

Шынгы негелдиги, сагыш са-лыгыр, биче сеткилдиг, практиктиг дузаны көргүзүп шыдаар директору башкылар көчүрү эки билдирер. Олар оон боттарынын коллективне улам быжылаарын күзөөш, катан сөңүп алырлар. Устүнде чугаала-

ныыкка дүүшпес директорлар болза, ол хулаагезинде чайлаар алар. Мынаганш сааналыг долорууп үгө-ни чорут-ла ийи-дыр.

Мадаа мен бир мындыг чижекти көргүзөй. Бо чылдын январьда Берт-Дог 8 чыл школазынын өө-редилге эргелдигин эш Чижэ Маадыр-оол Ховалтыгынын райононун ду-жаалы-биле Самагалдай школазын директоруна томулаан бис. Ол шко-ланын башкылар коллективин эш Чижэны өскө школаже чорутпас дээр хомулда удурут шга-ла бо-лганар. Партия райкомунга чедиң турган, пат ботора алган бис. Ол башкы коллективтин хулаагезин чалап алганы илдеп-дир.

Чамык эштер алзоп каш чыл-дарда школа директорлап кемежип-партия, комсомол, профсоюз ор-ганизациялары-биле харысгалалыг иш-кенин, бот догунар, эрегейлээр, башкыларга методиктиг дузаны че-дирбейн баар таварыжалар база бар. Олар чаа өөредилге чымынын баш-кылар хулаагалыгына база-ла бот-тары директор кылдыр бижиттинип алырлар.

Чогуу директор хулаагезини кү-зөдип шыдаар мен бе, азы чок бе? деп айтырыгын боттарынга шыгым саалайп турар.

Башкылар коллективтеринде ди-ректорга тазыжыр билигит, органи-залыч кижилер терде турар. Мын-галарын коллективтиг кезигүнери боттарынын удуруткулуп кылдыр частыгыр чок шилип алыр-даа ужу-руг.

Бо айтырыгын өөренип көргөш, чамдык районнарнын школарыга практикалап көрү күзөткөн. Эргелеп

башкарарын чоңуну эргезинге ки-реркип хейири мында база бар дээринге бугуруур мен.

М. ЮНДЕШ-ОЛ.

Долу хайгааралда

Чоон-Хемчик районун «Искра» колхозунун баштар чери Чал-орук бажында узуну 40, дооразы 3 метр кемежаалдыг, не хаваннар турар 20 клеткаларын кажааны кылдырган. Ол кажаада бо хунерде 312 улуг-бөчө хаваннар чайлаалар турар.

Төрүзе чогуру 14 хаваннын он бири оолдун, оон 83 чаш тал чете алынган, менди дорукту турар. Ду-хунда хаван оолдары 500-тен, улуг хаваннар 800 граммдан куду өзес неменде дечини ап турар, хайы-дыртыг кымыз-тас, аргы чарбазы болган машиналаран сүт дээр шыкш чугула кемир-биле четче хандыр-тыган.

Чайлажы көшкөн соода чалгыс-лаа баш хаван хоразан. Мал өмчө-лери М. Дамба, О. Очталан олар улаут, биче хаваннарын үргүчү шийчип, долу хайгааралга алганар.

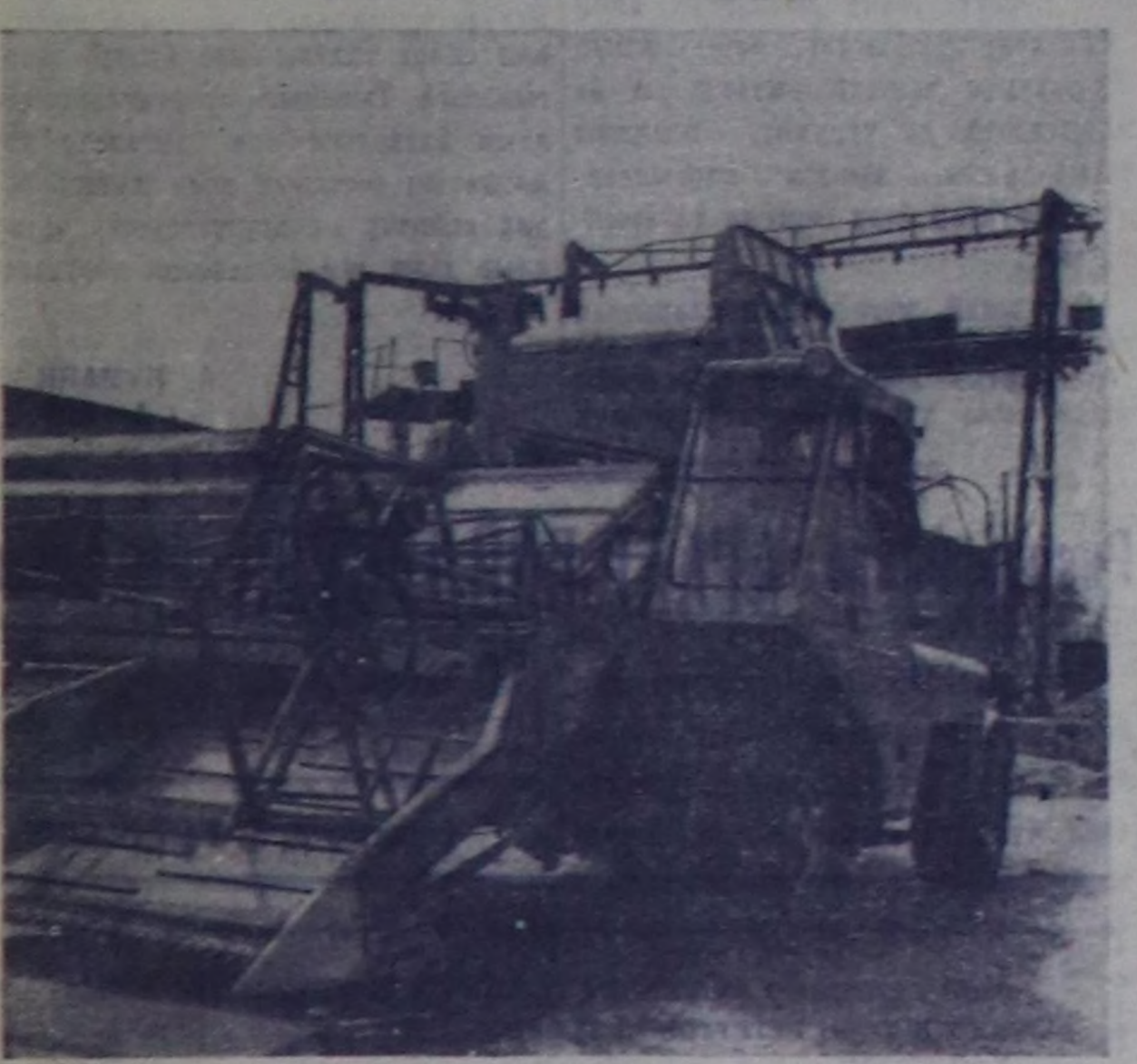
Х. ДОРЖУ.

Чүс кезигүн немешкен

Улуг-Хем районун «Х Улуг» ху-рада колхозтук кезигүнери коопе-ратив кезигүнеринге кирип турар. Чоокта чедир-ле кооператив кези-гүнери колхозка 200 кижин турган болза, сөмүгү уде 100 кижин неме-шкен кирген. Колхозчуларын коопе-ратив кезигүнерге кирер ажилды Улуг-Хем районунун ажилдакчыла-Дочун Кара-кыс чоруткан. Колхоз-тун фермаларын, бригадаларын ол кезилер чоруп, танымалга ажилын кылып турган, кооператив кезигү-нүгө колхозчуларын элдип кири-ген.

Б. БАГЫТ-ОЛ.

Үлетпүр—көдөз ажил-агыга Тараа ажаар чаа комбайн

Боду чоруп шасси кырында кылган, тараа ажаар алыр шүңт агышкыныг аскылыг комбайннын дуржула кы-лар ийи бөлүгүн Тулааны комбайн тифоучлары белекзэн. Ол машиналар болза өл-шүк хөзүңе чаагай үгөң изин сол-гог тарааларын ажаап алырынга таарыштыр кылдыган. Тус-кай таарыштыр кылган херекселдерин дузазы-биле тараа, бобы култураларын өл-комбайннар-биле ажаап ап, эске-даа ажилдарын күзөдип болур. Чаа комбайннар күрүне шыгал-дазын чедишкенин эрттирген.

ЧУРУКТА: тараа ажаап алыр шүңт агышкыныг аскы-лыг комбайн.

Фото П. Масловтү. СЭТА-нын фотохрониказы.

В. И. ЛЕНИН АТТЫГ БИБЛИОТЕКА 100 ЧЫЛ БОЛГАН

жытарын, оон ажилдакчылары-биле таныжып, билип алыр деп. Москвадан Курье библиотек-анын институтун III-ку куру-зуну студенттери хураанынса дургузуп алган, даразында хун ол библиотекка чедиң келдиш. Моон мурунда анаа барып пом-чун, кичээлдеп турган-даа боз-зүссө, оон кудуубес чажытарын көрүп аларын күзөп бис.

Залдардан, залдарже аян-чо-руувусту, холдарынса бюжюктур, караалаштарын белектеп ал-ган, эскерсант-биле эгелдешкен. Фрунзе кудумчузун кезилер пионер галустут хатуг оол-дар болган урулар шуужун эр-тин турар. Ол библиотеканын меңге чаады-лазыны—урулар халынын номчукчулары-дыр. Оларын мадаа угааныг болган сагыш-товангыр башкылар—би-блиотекарлар уткуп ап турарлар.

Эн-не дээр номчукчулар оза, тускай билет алырлар. Мыда — «тергени эки номчукту» деп би-жарал. Ол шыкан, олар библио-текарларын тергени эки дуза-лакчылар.

Бичин номчукчулар өзүп, ула-дып кээрлер, мынаганш оларын мурунунга даразындагы чаа зал-дын экижидер ачиттынар. ИИЗ—азы нити номчукта за-

лы—чок болза аныяктар болган студенттер залы деп алаар зал: оон номчукчуларын улуг ну-руулаан (оолар чылда чартык милион чедип турарлар) шуту-зу аныяктар.

Чурукчулар болган балери-налар, архитекторлар болган ар-хитектер, пианистер болган кино-режиссерлар № 3 залга тавар-жылар. Милитер эртеринин төлөзгө № 2 зал, а № 1 зал-да тускай чаагай ыржы—ынды академиктер, профессорлар до-кторлар, чыгыр. Экижидер фор-тепьянон аккордылары дыны-лып келди. Ол хөгжүм залы бол-ду. Мапаа чүгө ноталар алыр өзес, харын кижилер болу хынап, пианинога ойлап болур.

«ЧЕТТИДИМ» ДЭЭРИН УТПАСТАР

Даразында бистин эскерсан-тыныс халчок улуг ЗПН деп каан залга бистин экижидер. ЗПН-дээр-ге, тыва дылга — агмы үеңиң пар-лаагынын залы-дыр.

Парлаада бистин хунеривесте канчар-даа аажок улуг ужу-рудулуг. Совет Эмилде—делегей-де бир дугаар солундар чурту. Ажык делгелдеге салып каан са-наткынас солундарже чаныс

көргөш, орта бугурун болур. «Правда», «Комсомольская пра-ва», «Красная звезда», «Иве-стия», «Сельская жизнь», «Ме-дицинский работник» болган эсе-дуу солуннар көстүп турарлар.

А шыгамырда чүс-чүс эскем-нар республикалар, област-районнар солуннары шутузу-бар. Оларын аразында бистин республиканын «Шин», «Туви-нская правда», «Тыванын аныяк-тары» солуннары база бар. Олар-ын «Москвачи» тыалар. Тыва

Тываның чурукчулары—чонга

Чагыг № 1694. Культура министрствозунун типографиязы.